

Nr 299.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående medgivande i visst avseende rörande utförsel till Finland av viss mängd affinerat socker; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att fråga om beviljande av rätt för Svenska sockerfabriksaktiebolaget att vid utförsel till Finland före den 1 april 1920 av socker, som vid någon av bolagets fabriker affinerats, åtnjuta restitution av den tull, som av bolaget erlagts för en motsvarande kvantitet, dock högst 40,000 ton, från utlandet infört råsocker, må ankomma på prövning av Konungen jämlikt 13 § 5 mom. förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkommande varor, utan hinder därav, att det för utförseln avsedda sockret delvis tillverkats av svenskt råsocker; samt

att vid sådan utförsel av affinerat socker, som ovan avses, må jämlikt 4 § förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker åtnjutas befrielse från erläggande av sockerskatt.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETERSSON,
               SCHOTTE,
               PETRÉN,
               NILSON,
               friherre PALMSTIERNA,
               RYDÉN,
               UNDÉN,
               THORSSON.

 Härefter anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet:

Svenska sockerfabriksaktiebolaget.

Uti en den 4 mars 1919 till Kungl. Maj:t inkommen skrivelse har Svenska sockerfabriksaktiebolaget anfört följande:

Från representanten i Stockholm för finska statsverkets livsmedelsorganisation hade bolaget fått emottaga en förfrågan, huruvida bolaget kunde åtaga sig raffinering av intill 40,000 tons råsocker, som vore avsett att till Finland importeras från Java och Amerika.

Bolaget hade undersökt möjligheterna härför vid sina raffinaderier och funnit, att deras kapacitet skulle kunna utnyttjas i sådan omfattning, att hinder från den synpunkten icke förefunnes. Dock måste därvid arbetet i raffinaderierna anordnas så, att det importerade råsockret förarbetades samtidigt med det svenska råsockret. Bolaget förutsatte,

att förarbetningen av det importerade sockret borde ske till samma grad, som f. n. skedde med det inhemska sockret, eller till s. k. nödfallsraffinad genom affinering. Hela åtgärden betingade emellertid, att från Sverige finge till Finland utföras en kvantitet affinerat socker, som motsvarade det importerade råsockret, ävensom den kvantitet melass, som vid affineringen producerades. Bolaget underlåte icke att härvid framhålla, att den melass, som erhöles vid förarbetning av kolonialsocker, vore användbar till människoföda och närmast vore att likställa med mörk sirap.

Innan bolaget förde förhandlingarna om affineringen vidare med finska statens representanter, måste bolaget försäkra sig om tillstånd att utan hinder av gällande exportförbud få till Finland exportera de kvantiteter affinerat socker och melass (sirap), som — sedan import av utländskt råsocker till bolagets fabriker ägt rum — kunde enligt prov under vederbörlig kontroll av utbytestal o. d. anses motsvara det importerade råsockret.

Därjämte torde det vara nödvändigt för att tillmötesgå den finska framställningen, att det exporterade sockret icke belastades med den tull, som för motsvarande kvantitet importerat råsocker måste erläggas, icke heller med den svenska konsumtionsskatten. I detta sammanhang torde vid affineringen eventuellt utfallande melass (sirap) kunna lämnas ur räkningen, då ingen importtull direkt för melassen komme ifråga, som skulle kunna ifrågasättas till restitution, och konsumtionsskatt icke för sirap (melass) förekomme.

Vad åter beträffade avlyftandet från de partier affinerat socker, vilka kunde komma i fråga att exporteras, av den tull, som bolaget måste erlægga vid importen av motsvarande partier råsocker, vore nu gällande bestämmelser i 13 § tulltaxeförordningen icke tillfyllest. Dessa bestämmelser förutsatte nämligen export av förädlad vara ur just de råvaror, som förut blivit importerade. En sådan specificerad produktion kunde icke vid bolagets fabriker anordnas. Vid intet av bolagets raffinaderier kunde hela den kvantitet råsocker förarbetas, som det vore i fråga att importera, och importen måste därför ske till flera av dess fabriker. Då vid dessa överallt redan funnes lager av inhemskt råsocker, skulle vid förarbetningen ett särskiljande av det inhemska och utländska råsockret bliva praktiskt taget omöjligt att genomföra och varken av bolaget eller någon kontrollanordning kunna övervakas. Raffinad av inhemskt råsocker måste därför vid export kunna få aequivalera importerat råsocker. Härför torde det vara nödvändigt, att rätt till tullrestitution inrymdes, oavsett huruvida det exporterade affinerade

sockret framställts ur importerat eller svenskt råsocker, samt för alla slag av affinerat socker. Med dylika bestämmelser skulle alltså all kontroll över vilken råvara som kommit till användning för producenterandets av det till export avsedda affinadssockret bli inom raffinaderierna obehöfvig.

De stadganden, som för nu ifrågavarande fall skulle behövas, torde böra begränsas dels till den maximalkvantitet, som från finsk sida uppgivits, och dels till tiden, i vilket avseende bolaget såge sig nödsakat att för arbetenas lämpliga anordning inom dess fabriker föreslå, att tiden utsträcktes till ett år, förslagsvis till den 1 april 1920.

Med stöd av vad bolaget sålunda anfört, hemställde bolaget,

dels att, därest för finska statens räkning till bolagets fabriker importerades råsocker till en kvantitet av intill 40,000 tons, bolaget berättigades att utan hinder av gällande exportförbud till Finland före den 1 april 1920 exportera motsvarande kvantiteter affinerat socker och melass (sirap);

dels att denna export finge ske utan erläggande av den skatt för det affinerade sockret, som för inhemsk konsumtion vore föreskriven;

dels också att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att utan hinder därav, att det i förevarande fall för export till Finland avsedda sockret icke framställdes uteslutande av utländsk råvara, vid restitution av den för motsvarande råvara erlagda tullen måtte vid exporten få tillämpas bestämmelserna i 13 § 5 mom. tulltaxeförordningen.

Över berörda framställning hava generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen avgivit infordrade utlåtanden.

Generaltull-
styrelsen.

Generaltullstyrelsen yttrar i sitt utlåtande huvudsakligen följande:

Den av bolaget åsyftade *restitutionsrätten* vore av ungefär enahanda innebörd, som den i 13 § 3 mom. a) tulltaxeförordningen omnämnda *restitutionsrätten* för mjöl av råg eller vete, beträffande vilken kravet på identitet mellan den införda råvaran och exportvaran icke sträckte sig längre än därhän, att kvarnägaren-exportören skulle hava från utlandet infört och förtullat omalen spannmål av samma slag som den i exportvaran ingående till motsvarande kvantitet.

Genom kungl. brev den 9 juni 1916 angående rätt till tullrestitution vid utförsel av socker utan erläggande av sockerskatt hade *restitutionsrätten* — som avsåg eventuell reglering av överskott från en tillämnad råsockerreserv — på liknande sätt förklarats gälla, vare sig sockret tillverkats av utländskt eller inhemskt råsocker.

Det av bolaget åsyftade medgivandet till tullrestitution syntes

lämpligen kunna givas den form, bolaget ifrågasatt, nämligen förklarande från riksdagens sida, att frågan finge ankomma på prövning av Kungl. Majt jämlikt 13 § 5 mom. tulltaxeförordningen utan hinder därav, att det för export till Finland avsedda sockret delvis kunde vara tillverkat av inhemskt råsocker. De närmare föreskrifterna för bestämmande av kvantitetsförhållandet mellan exportvaran och det införda utländska råsockret komme då att meddelas av Kungl. Maj:t i sammanhang med fastställandet av övriga villkor för restitutionsrätten, för vilka i vissa delar de i nyssberörda kungl. brev meddelade föreskrifter torde böra tjäna såsom mönster.

Beträffande *sockerskatten* torde först böra erinras, att vid införseln av råsockret något påförande av sockerskatt icke torde ifrågakomma, enär sockret tydligen skulle omedelbart införas i sockerfabrik. Vad anginge frågan om befrielse från erläggande av sockerskatt vid exportvarans utförsel, syntes medgivande därtill enligt 4 § förordningen den 11 oktober 1907 (nr 87) angående beskattning av socker kunna lämnas. Med avseende därå hänvisades till förordningen den 1 juni 1915 (nr 181) angående utförsel av socker under viss tid utan erläggande av sockerskatt. Att den i sagda paragraf omförmälda s. k. Brysselkonventionen icke lade hinder i vägen därför, utvecklades närmare i Kungl. Maj:ts propositioner nr 152 till 1916 års riksdag och nr 38 till 1918 års urtima riksdag. Någon tvekan att eftergiva skatten torde så mycket mindre böra råda, som exporten endast skulle motsvara verkställd import.

Generaltullstyrelsen hemställde sålunda, att Kungl. Maj:t i anledning av den gjorda framställningen måtte föreslå riksdagen medgiva,

att frågan om beviljande av rätt för Svenska sockerfabriksaktiebolaget att vid utförsel till Finland före den 1 april 1920 av socker, som vid någon av bolagets fabriker affinerats, åtnjuta restitution av den tull, som av bolaget erlagts för en motsvarande kvantitet, dock högst 40,000 ton, från utlandet infört råsocker, finge av Konungen upptagas till prövning jämlikt 13 § 5 mom. tulltaxeförordningen utan hinder därav, att det för export till Finland avsedda sockret delvis bleve tillverkat av svenskt råsocker; samt

att vid sådan utförsel av affinerat socker, som ovan avsåges, finge jämlikt 4 § förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker åtnjutas befrielse från erläggande av sockerskatt.

I sammanhang med den prövning, nämnda frågor efter ett eventuellt sådant medgivande komme att undergå hos Kungl. Maj:t, torde komma att upptagas jämväl frågan om rätt till utförsel till Finland utan hinder av gällande utförselbud av det affinerade sockret ävensom vid dess

framställning uppkommande melass (sirap). Angående villkoren för det slutliga medgivandet i samtliga hänseenden förutsattes, att förslag komme att infordras från generaltullstyrelsen — gemensamt med kontrollstyrelsen, i vad anginge kvantitetsförhållandet mellan exportvaran och det införda utländska sockret.

*Kontroll-
styrelsen.*

Kontrollstyrelsen förklarar sig i sitt utlåtande icke hava något att erinra mot förevarande framställning. Emellertid framhåller styrelsen, att den ifrågasatta omarbetningen av det råsocker, som kunde komma att för finska statens räkning införas, givetvis måste medföra ökade kontrollkostnader. Styrelsen hemställer därför, att framställningen i fråga måtte bifallas, under villkor att bolaget förbinder sig ersätta alla med kontrollen förenade ökade kostnader.

*Departements-
chefen.*

Under förutsättning att vederbörlig garanti vinnes, att den ifrågasatta utförelsen av socker till Finland icke medför minskning av den sockerkvantitet, svenska staten enligt med vissa främmande makter avslutat handelsavtal tillerkänts rätt att importera, synes mig hinder icke möta för bifall till bolagets framställning. Riksdagens medgivande torde därför böra inhämtas i de båda av generaltullstyrelsen angivna avseenden. På Kungl. Maj:t lär det sedermera vid den slutliga prövningen av framställningen i fråga ankomma att för bifall till densamma stadga de villkor, som ur statens synpunkt kunna anses erforderliga.

Härefter anförde chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Petersson:

»Uti en till mig ställd P. M. den 8 mars 1919 har svenska sockerfabriksaktiebolaget fäst uppmärksamheten på det iuflytande bolagets befattning med ifrågavarande finska socker skulle hava på den garanti, som Kungl. Maj:t och riksdagen åtagit sig gent emot bolaget genom riksdagens bifall till propositionen nr 88 vid innevarande års riksdag. Bolaget har anført, att vid beräkningen av de kostnader, som betingades för det finska sockrets raffinering, kunde genom bokföringen vid raffinaderierna lätteligen särskiljas sådana kostnader, som enbart berörde det svenska sockret, sådana som berörde enbart det finska sockret, och sådana som bleve gemensamma för bägge slagen av socker. Såsom exempel på sistnämnda slag av kostnader hava nämnts avlöningar, stenkol, andra materialier, försäkringspremier, underhåll av byggnader, maskiner och inventarier, räntor, skatter, avskrivningar, omkostnader vid huvudkontoret m. m. Med förmälan att bolaget hade för avsikt att

raffinera det finska sockret vid sina fabriker i Göteborg och Landskrona samt att där skulle enligt uppgjord avverkningsplan raffineras 71,600 ton svenskt råsocker, har bolaget vidare anfört, att genom tillkomsten av 40,000 ton finskt socker de gemensamma omkostnaderna för avverkningen skulle sjunka med omkring 12 kronor för ton och alltså medföra en besparing av omkring 860,000 kronor. Med förklaring att bolaget givetvis vore villigt att underkasta sig den granskning av kostnadsfördelningen, varom Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt föranstalta, har bolaget slutligen hemställt, att ett åtagande från bolaget till finska staten att nödfallsraffinera intill 40,000 ton importerat råsocker på de sålunda angivna grunderna måtte befinnas icke stå i strid med förutsättningarna för den bolaget lämnade statsgarantin för inköp och förädling av 1919 års inhemska sockerbetskörd utan att, i den mån bolaget genom åtagandet till finska staten kunde bereda sig någon förtjänst, densamma borde få av bolaget disponeras utöver den vinstmarginal, som räknats bolaget tillgodo vid utarbetandet av propositionen nr 88 till innevarande års riksdag.

Med anledning av vad från bolagets sida sålunda anförts och under framhållande, att fördelningen av omkostnaderna för driften givetvis bör bliva föremål för noggrann granskning genom Kungl. Maj:ts försorg, finner jag från statsgarantins synpunkt något hinder icke föreligga mot att bolaget på föreslaget sätt verkställer raffinering av socker för finska statens räkning.»

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, hemställde därefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att fråga om beviljande av rätt för Svenska sockerfabriksaktiebolaget att vid utförsel till Finland före den 1 april 1920 av socker, som vid någon av bolagets fabriker affinerats, åtnjuta restitution av den tull, som av bolaget erlagts för en motsvarande kvantitet, dock högst 40,000 ton, från utlandet infört råsocker, må ankomma på prövning av Konungen jämlikt 13 § 5 mom. förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkommande varor, utan hinder därav, att det för utförseln avsedda sockret delvis tillverkats av svenskt råsocker; samt

att vid sådan utförsel av affinerat socker, som ovan avses, må jämlikt 4 § förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker åtnjutas befrielse från erläggande av sockerskatt.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen

lämna bifall; och skulle proposition till riksdagen avlåtas av den lydelse bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Birger Looström.
